

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

STATNETT SF
Postboks 4904 Nydalen
0423 OSLO

Vår dato: 17.12.2024

Unntatt offentlighet Fvl. § 13,1.ledd

Vår ref.: 202404999-7 Oppgis ved henvendelse

nr. 2, jf. offl. § 13,1.ledd

Deres ref.:

Varsel om vedtak i uenighetssak om markedsadgang

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) er bedt om å avgjøre uenigheten mellom Freyr Battery Norway AS og Statnett SF. Uenigheten gjelder hvorvidt Statnett SF har oppfylt plikten til å sørge for markedsadgang til ikke-diskriminerende og objektive vilkår.

I tråd med kravene til forhåndsvarsling etter forvaltningsloven [§ 16](#) varsler vi med dette vedtak i saken.

1 Varsel om vedtak

RME vurderer å fatte følgende vedtak:

Statnett SF handlet i tråd med forskrift om netregulering og energimarkedet § 4-6 første ledd da de opphevet Svabo Industrinett AS sin reservasjon av kapasitet i transmisjonsnettet.

Det varslede vedtaket betyr at kapasiteten skal fristilles til andre og at Freyr Battery Norway AS mister sin plass i tilknytningskøen til Statnett.

2 Dere kan uttale dere om saken

Fristen for å uttale dere om forhåndsvarselet er 24. januar 2025. Hvis dere har ny informasjon til oss eller vil rette opplysninger vi har fått tidligere, er det viktig at vi får denne informasjonen innen fristen. Etter fristens utløp, vil RME fatte vedtak i saken basert på de opplysningene som foreligger.

Informasjonen kan sendes til RME på e-post rme@nve.no. Vennligst oppgi saksnummeret i emnefeltet. Kopi av svaret skal sendes til motparten(e) i saken.

RME har for øyeblikket lang saksbehandlingstid grunnet stor saksmengde. Vi tar sikte på å fatte vedtak i saken innen utløpet av mars 2024.

3 Beskrivelse av saken

RME mottok den 11. mars 2024 en klage fra Freyr Battery Norway AS (heretter Freyr). Klagen var datert 8. mars 2024. Freyr gav utfyllende informasjon i brev av 6. juni 2024 og 18. september 2024, og sendte den 13. desember 2024 et orienteringsbrev til RME. Statnett SF (heretter Statnett) har kommentert klagen i brev av 13. mai 2024 og sendte på forespørsel fra RME en oversikt over kapasitets- og tilknytningskøen på Helgeland til oss den 6. september 2024.

Freyr er uenig med Statnett om hvorvidt Statnett hadde rett til å oppheve Freyrs reservasjon i transmisjonsnettet. Denne nettkapasiteten var av underliggende nettselskap reservert til Freyrs virksomhet i Mo Industripark (heretter industriparken).

MIP Industrinett AS (heretter MIP) ba den 10. mars 2020 Statnett om tilknytning av ■ MW nytt forbruk. Angitt dato i bestillingsskjemaet fra MIP er 12. desember 2014, men Statnett mottok skjemaet fra MIP den 10. mars 2020. MIP skiftet den 28. september 2022 navn til Svabo Industrinett AS (heretter Svabo),¹ og det er Svabo som har områdekonsesjon med grunnlag i energiloven § 3-2 til å bygge og drive elektriske fordelingsanlegg med nominell spenning til og med 22 kV i området hvor Industriparken ligger.² MIP og Svabo omtales heretter som Svabo.

I bestillingsskjemaet fra Svabo var ■ MW kapasitet tiltenkt «en mulig etablering av Elkem Batterigrafitt», mens de resterende ■ MW skulle benyttes av et ikke-navngitt datasenter. Slik RME forstår det, er de ■ MW omtalt som «Elkem Batterigrafitt» kapasitet som siden ble reservert til Freyr.³

Statnett sendte den 25. mai 2020 brev til Helgeland Kraft Nett AS (nå Linea AS, heretter Linea) hvor de opplyste om at det bare var driftsmessig forsvarlig å tilknytte ■ MW nytt forbruk.⁴ Statnett informerte samtidig om tre alternative tiltak de ville vurdere for å kunne gi tilknytning av de resterende ■ MW som Svabo hadde bedt om på vegne av sine kunder. Linea bekreftet bestillingen av de ledige ■ MW i e-post til Statnett av 4. juni 2020. Av disse ■ MW, var altså ■ MW forespurt kapasitet fra Freyr.

På bakgrunn av bekreftelsen på bestillingen fra Linea, reserverte Statnett ■ MW under Nedre Røssåga transformatorstasjon. Statnett sendte ikke et eget reservasjonsbrev, men anså kapasiteten som reservert når Linea ga tilbakemelding om at kapasiteten var bestilt. Dato for reservasjon ble satt til datoen for Statnetts brev til Linea om at det var ■ MW ledig kapasitet, altså den 25. mai 2020. Freyr er ikke nevnt i svarbrevet, og reservasjonen

¹ [Kunngjøring](#) av endring av foretaksnavn i Foretaksregisteret den 28. september 2022.

² NVE 202401332-2

³ Pressemelding, [FREYR inngår avtale med Elkem om langsiktig forsyning av batterimaterialer for miljøvennlig norsk produksjon av battericeller](#), 26. oktober 2020

⁴ Det fremgår ikke av brevet hvilken transformatorstasjon Statnett har vurdert at det er ■ MW ledig kapasitet til nytt forbruk under. I senere brev er kapasiteten vekselvis omtalt som reservert under Rana og under Nedre Røssåga transformatorstasjon. I brevet om opphør av kapasitet skriver Statnett at Svabo, på grunn av problemer med flimrer i nettet, vil «forsynes via 132 kV regionalnettsledningene fra Nedre Røssåga». Videre «nytt forbruk i Svabo [ville blitt] forsynt fra nedre Røssåga og senere Rana transformatorstasjon». RME legger til grunn at Statnetts reservasjon av kapasitet til Svabo, formidlet via Linea, i første omgang ble gjort under Nedre Røssåga transformatorstasjon.

knyttet til Industriparken. Statnett har opplyst om at de tidligere ikke stilte krav til at reserverasjoner skulle knyttes til slutt kunder, slik at de ved reserverasjonen aksepterte at Svabo forvaltet den reserverte kapasiteten og fordelte den til sine aktuelle slutt kunder.

Senere har listen over hvilke kunder som skulle ta i bruk de ■■■ MW som var reservert blitt oppdatert av Svabo og oversendt til Statnett. Statnett har fremlagt lister fra Svabo mottatt henholdsvis den 14. februar 2022, den 19. desember 2022 og den 9. mai 2023. På de første to listene stod Freyr oppført med ■■■ MW og en plan om å ta kapasiteten i bruk i 2024. På den nyeste, stod Freyr oppført med ■■■ MW, og en plan om å ta kapasiteten i bruk i 2025.

Den 26. juni 2023 sendte Statnett et brev til Linea, hvor de krevde en tilbakemelding «om prosjektstatus for den reserverte kapasiteten med oppdatert tidsplan som har løpende og minst årlige milepæler for oppfølging». Det ble bedt om konkret informasjonen for hver enkelt kunde. Dette var informasjon som Statnett skulle bruke til å gjennomføre en modenheitsvurdering av prosjektene. Det ble opplyst om at det var et kriterium for å opprettholde hele eller deler av en reserverasjon, at kunden oppfyller modenheitsnivå 3 for alle kriterier i evalueringsskjemaet Statnett hadde på sine nettsider. Videre skrev Statnett at dersom nivå 3 ikke kan dokumenteres innen den 1. september 2023, vil hele eller deler av reserverasjonen kunne opphøre og frigjøres til andre aktører. Statnett informerte også om at de stiller krav til framdrift i prosjektene for å opprettholde reserverasjoner, og at Linea årlig måtte sende inn oppdaterte fremdriftsplaner for prosjektene som hadde reservert kapasitet. Det står også at Linea må søke om å forlenge gyldigheten for reserverasjonen hvis prosjektet forsinkes, og at Statnett kan avslå en søknad om forlengelse dersom «det er sannsynlig at idriftsettelsen blir vesentlig forsinket fra fremdriftsplanen».

Videre var det i brevet inntatt følgende informasjon om Statnetts rett til helt eller delvis å kansellere en reserverasjon:

«Statnett har også rett til å kansellere hele eller deler av reserverasjonen dersom det underveis i prosjektet oppstår forsinkelser som medfører at det er sannsynlig at prosjektets idriftsettelse vil bli vesentlig forsinket. Fram til byggestart vil terskelen for hva som vurderes som vesentlig forsinkelse være lav. Etter byggestart kan reserverasjonen alltid kanselleres dersom det er sannsynlig at prosjektets idriftsettelse vil bli minst to år forsinket.

I stedet for å kansellere reserverasjonen, kan Statnett velge å sette vilkår for å opprettholde hele eller deler av reserverasjonen. Slike vilkår kan for eksempel gjelde fremdrift og/eller krav til at forbruket må reduseres eller helt eller delvis kobles ut i perioder.

Hvis Statnett vurderer å kansellere hele eller deler av reserverasjonen, eller å sette vilkår for at reserverasjonen opprettholdes, vil dere få forhåndsvarsel og anledning til å uttale dere om spørsmålet før avgjørelsen finner sted. Det samme gjelder dersom Statnett vurderer å ikke forlenge reserverasjonen ved forsinket driftsettelse. Ved vurderingen av om reserverasjonen skal kanselleres eller ikke forlenges, vil Statnett blant annet legge vekt på hvor langt deres prosjekt har kommet. I vurderingen vil vi også vektlegge den totale nettkapasiteten i området og eventuelle øvrige aktørers behov.

En kansellering eller manglende forlengelse av reserverasjonen innebærer at dere må sende en ny forespørsel om nettkapasitet dersom dere fortsatt ønsker tilknytning.»

Svabo sendte den 29. august 2023 en oversikt til Linea over status for alle prosjektene i Industriparken. I brevet står det at Freyr og en annen kunde hadde betalt anleggsbidrag for tilknytning for en av Svabo sine transformatorstasjoner (T17), og at Svabo holdt på med å prosjektere 22 kV forsyning fra nevnte transformator fram til de aktuelle kundene. Freyr sitt behov var nå endret fra ■ MW og en plan om å ta kapasiteten i bruk i 2025, til et samlet behov på ■ MW fordelt på ■ MW i 2025, ■ MW i 2026 og ■ MW i 2027.⁵ Det ble informert om hvilke sentrale avtaler som var signert og hvilke som gjenstod. En avtale omtalt som «*Endring/revisjon av Rammeavtale/leveranseavtale*» er den eneste som ikke er signert. Videre fremgår det at byggingen av fabrikken er i gang, med planlagt idriftsettelse og ferdigsøknad i 2025. Vedlagt var også et brev fra Freyr til Svabo.⁶ I dette brevet skriver Freyr at de har «*inngått en anleggsbidragsavtale som leverer ■ MW trafokapasitet til Giga Arctic fra [Svabos] transformatorstasjon 17 [og at de i tillegg har en opsjon] på ■ MW som løper til 1. juni 2024*». Om statusen på Giga Arctic⁷ skriver Freyr følgende:

«Oppføringen av bygg til Giga Arctic er godt i gang. FREYR er i en fase hvor utviklingen fortsetter i moderat tempo, frem til regjeringens varslede støtteordninger blir bekreftet. Pr i dag estimerer vi at når fabrikken ferdigstilles med ■ vil den kreve et nominelt lastbehov på ■ MW. Det endelige effektbehovet for fabrikken vil være avhengig av utbyggingsløsning og hvordan videre optimaliseringer kan gjennomføres. Vi ser for oss mulighet til å øke produksjonsnivået, noe som vil kreve økt effekt inn til fabrikken.

Vi planlegger for oppstart av ■. Vi planlegger døgkontinuerlig drift av denne fabrikken.»

Linea ber den 6. september 2023 Svabo om mer detaljert informasjon om prosjektene som har reservert nettkapasitet. I brevet skriver Linea at de, sammen med Statnett, har gått gjennom dokumentasjonen mottatt fra Svabo, og at de har konkludert med at det er nødvendig med ytterligere detaljert informasjon om prosjektet til Freyr. Svabo blir bedt om å gi en tilbakemelding på statusen til Freyr sitt prosjekt innen den 12. september 2023, i tråd med beste praksis for modenhetsvurderinger. Evalueringsmodellen med kriteriene for modenhet var inntatt i brevet.

Svabo sendte inn ytterligere informasjon den 13. september 2023. Informasjonen var spesifisert på de ulike kriteriene for modenhet slik de fremgikk av evalueringsmodellen basert på bestepaksis inntatt i brevet fra Linea til Svabo den 6. september 2023. Under beskrivelsen av prosjektet står det bl.a. at «*FREYR er i en fase hvor utviklingen fortsetter i moderat tempo, frem til regjeringens varslede støtteordninger blir bekreftet [men at ...] Freyr planlegger for oppstart av ■.*» Det bekreftes at Freyr vil ha et behov for kapasitet på ■ MW når fabrikken ferdigstilles med ■.

Statnett sier at de ba Linea om å gi en tilbakemelding på modenhet og fremdrift på Freyrs prosjekt fordi Freyr «*gikk ut med at de setter prosjektet i Mo Industripark på vent på ubestemt tid*». Linea tok dette videre med Svabo, og den 30. november 2023 videresendte

⁵ I statusen for prosjektet er ønsket om kapasitet fordelt med et ønske om ■ MW i 2025 og ■ MW i 2027.

⁶ «Svar på brev av 27.06.23 ang informasjon om framtidig behov for nettkapasitet», 2. august 2023.

⁷ Freyr betegner sitt prosjekt i Mo Industripark som «*Gigafactory 1 + 2*» eller «*Giga Arctic*». I det videre vil RME heretter omtale dette prosjektet som en «fabrikk» eller «fabrikken».

Linea en e-post fra Svabo til Statnett, der Svabo konkluderer med at Freyr «*på nåværende tidspunkt ikke tilfredsstillende modenhetskravene på en slik måte at de kan opprettholde sine reserverasjoner på [redacted] MW som forsyning fra T17*». Det fremgår av e-posten at Svabo har informert Freyr om dette.

Den 13. desember 2023 sender Svabo en ny e-post til Linea. I e-posten skriver Svabo at de har hatt et møte med Freyr den 12. desember 2023, og at Freyr vil komme med oppdaterte framdriftsplaner for prosjektet som Svabo vil videresende til Linea. Videre skriver Svabo at de forventer at statusen vil vise at Freyr bare har en midlertidig utsettelse i prosjektet, og ikke et bortfall av behovet.

Linea informerer Statnett den 20. desember 2023 om at Freyr har uttrykt et ønske overfor Svabo om å sende inn oppdaterte fremdriftsplaner for å få beholde sin reserverasjon.

Den 3. januar 2024 sender Freyr et brev til Statnett med oppdatert status på framdriften til Freyr sitt prosjekt i Industriparken. Brevet inneholder i tillegg Freyr sine kommentarer til reserverasjonene og deres syn på det rettslige rammeverket for reserverasjon av kapasitet. Om statusen på prosjektet skriver Freyr at det i 2023 har vært «*et betydelig arbeid fra norske myndigheter knyttet til rammebetingelsene for batteriproduksjon, men betingelsene oppleves fortsatt som mangelfulle for å kunne etablere produksjon i Norge. Videre utrusting av fabrikken er derfor satt på pause, men det jobbes aktivt med myndighetene for å adressere tiltak som kan utløse videre fremdrift på Giga Arctic.*».

Videre inneholdt brevet en tidslinje over framdrift og allerede foretatte investeringer, og en tentativ tidslinje for videre prosjektløp. Det fremgår av denne at prosjektgjennomføringen er satt på pause basert på en totalvurdering, der rammebetingelser, markedsvilkår og teknologiverifikasjon er sentrale punkter. Den videre planen for 2024 er sentrert rundt å forbedre rammevilkår for batteriproduksjon i Europa og teknologiverifikasjon, og all videre framdrift er angitt som X mnd. etter at Freyr har tatt beslutning om å gjenoppta prosjektet.

I brev fra Statnett til Linea av 8. februar 2024 meddelte Statnett at [redacted] av de [redacted] MW som den 25. mai 2020 hadde blitt reservert til Svabo var kansellert. Av disse [redacted] MW, var [redacted] MW begrunnet med at reserverasjonen ikke kunne knyttes til noen bestemt kunde, [redacted] MW var knyttet til en annen kunde i Industriparken og [redacted] MW var kapasitet som Svabo hadde bedt om på vegne av Freyr. Både Svabo, Freyr og den andre berørte nettkunden mottok en kopi av Statnetts brev til Linea av 8. februar 2024.

Statnetts begrunnelse for hvorfor kapasiteten til Freyr var kansellert, var at Svabo hadde vurdert at Freyr ikke var tilstrekkelig modne til å opprettholde reserverasjonen. Statnett skriver at de har vurdert den oppdaterte fremdriftsplanen og øvrige innsigelser fra Freyr, men at de ikke kan se at noen av disse er tilstrekkelig for å opprettholde reserverasjonen.

Videre fremhever Statnett at de ved vurderingen av særlig har lagt vekt på følgende:

- At Freyr har satt prosjektet på vent og at det ikke foreligger en konkret tidsplan for når prosjektet skal starte opp igjen. Statnett sin vurdering er at videre fremdrift i prosjektet er svært usikker fordi Freyr forutsetter en endring i rammebetingelsene.

- At Svabo, som er Freyr sitt tilknyttende nettselskap, har vurdert at prosjektet ikke er tilstrekkelig modent. Statnett skriver at de og Linea begge er enig i vurderingen.
- Statnetts plikt til å sørge for markedsadgang. Etterspørselen etter kapasitet fra kunder i kapasitets- og tilknytningskøen i området er større enn tilgjengelig nettkapasitet i transmisjonsnett. Ved å opprettholde reservasjonen til Freyr vil det hindre markedsadgang for andre kunder i området som ønsker tilknytning.

Det fremgår av Statnetts brev til RME av 13. mai 2024 (Statnetts referanse 2024/1241-2) at kapasiteten som var reservert til Svabo da var reservert til andre aktører. Slik RME forstår det, var kapasiteten allerede reservert til andre aktører da saken ble bragt inn til RME.

I brev til RME av 18. september 2024 gir Freyr en oppdatering på status for deres prosjekt i industriparken. Her gir Freyr en beskrivelse av tiltenkt plan for bruk av fabrikken. Slik RME forstår det, er det ny informasjon i saken som ikke inngikk i Statnetts vurdering om hvorvidt kapasitet reservert til Svabo skulle kanselleres med virkning for Freyr. I brevet skriver Freyr at endringer i markedsforhold og rammebetingelser har medført endringer i planlagt bruk av Freyrs fabrikk i industriparken, men de understreker samtidig at kraftbehovet ikke har bortfalt.

Videre skriver Freyr at de vil fokusere sin virksomhet på [redacted]. Slik produksjonen kan blant annet være med å møte etterspørselen etter [redacted]. Freyr sier at de har pågående prosesser med partnere og kunder om etablering av [redacted], og at denne produksjonen kan starte opp i løpet av 2025-2026, avhengig av når investeringsbeslutning fattes. Freys skriver at de i tillegg til dette kan bygge [redacted] i samme bygg. Ledetiden for [redacted] oppgis å være fra ett til to år fra investeringsbeslutning, mens en [redacted] oppgis å ha en ventet ledetid på to til tre år fra Freyr fatter investeringsbeslutning. Freyr trekker også frem at de har en [redacted] som kan kommersialiseres, hvis det tas investeringsbeslutning på dette. Det vil i så fall kreve [redacted] med et tilhørende stort behov for kraft.

I et brev fra Freyr til RME og Statnett den 13. desember 2024 orienterer Freyr om at de har [redacted]

4 Partenes anførsler

4.1 Kundens anførsler

Freyr anfører at Statnett sin kansellering av deres reservasjon utgjør et brudd på tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 jf. NEM § 3-2, og på Statnetts plikt til å sørge for markedsadgang etter objektive og ikke-diskriminerende vilkår etter NEM § 4-6.

Videre anfører Freyr at Statnett ikke har rettslig grunnlag i energiregelverket eller på privatrettslig grunnlag til å kansellere Freyr sin reservasjon av kapasitet. Når Freyr er gitt en reservasjon uten konkrete frister eller vilkår om oppnåelse av konkrete milepæler, kan reservasjonen ikke trekkes tilbake uten en klar og tydelig lov- og/eller forskriftshjemmel.

Freyr mener at NEM § 4-6, som Statnett har påberopt seg, ikke oppfyller klarhetskravene i legalitetsprinsippet og derfor ikke kan brukes til å kansellere Freyr sin reservasjon. Freyr mener at Statnett må forholde seg til regelverket slik det er, og at RMEs anbefalte utkast til forskriftsendringer,⁸ som Energidepartementet siden har sendt på høring,⁹ ikke gir Statnett handlingsrom til å anvende NEM § 4-6 slik de har gjort i dette tilfellet. Freyr anfører at de uansett oppfyller gjeldende krav til fremdrift og modenhet, og at de også vil oppfylle krav til fremdrift og modenhet dersom forslaget til forskriftsendring blir vedtatt som foreslått.

Freyr anfører at Statnett ikke har grunnlag til å oppstille nye plikter eller sette nye vilkår til en eksisterende reservasjon. Freyr mener at det Statnett gjør ved bl.a. å stille krav om fremdrift i prosjektet, i praksis er å innføre nye plikter eller vilkår for å opprettholde en eksisterende reservasjon. De mener Statnett har gjort dette for å skaffe seg et grunnlag for å trekke tilbake kapasiteten som Freyr har reservert. Freyr mener at det må skilles mellom nye og eksisterende reservasjoner ved anvendelsen av nye retningslinjer som nettselskap, i dette tilfellet Statnett, innfører.

Videre mener Freyr at Statnett ikke har satt seg godt nok inn i prosjektet til Freyr før Statnett kansellerte reservasjonen av kapasitet i transmisjonsnettet. Freyr mener det har medført at Statnetts beslutning er basert på antakelser, oppfatninger og tolkninger, og dermed bristende forutsetninger. Freyr mener det utgjør et brudd på grunnleggende krav til Statnetts saksbehandling før en beslutning om å trekke tilbake reservert kapasitet kunne fattes. Freyr mener at Statnett heller ikke i tilstrekkelig grad har ivaretatt hensynet til kontradiksjon i denne saken.

Endelig anfører Freyr at Statnett uansett ikke har anledning til å omfordele kapasiteten som var reservert til Freyr før det enten er fattet endelig beslutning i saken, eller saken er rettskraftig avgjort av domstolene. Freyr ber RME om å pålegge Statnett å opprettholde reservasjonen til Freyr for å gjenopprette lovlig tilstand.

4.2 Statnetts anførsler

Statnett anfører at de har en plikt etter NEM § 4-6 til å trekke tilbake reservert kapasitet fra kunder dersom kundens reservasjon utgjør en markedsbarriere for andre aktører, og at vilkårene for tilbaketrekning av reservert kapasitet var oppfylt overfor Freyr.

Statnett fremhever at deres mottatte forespørsler om kapasitet overstiger tilgjengelig kapasitet i området, og at det derfor var nødvendig å gjennomgå eksisterende reservasjoner for å påse for at disse ikke utgjorde en ulovlig markedsbarriere. Videre understreker Statnett at situasjonen i dag skiller seg fra når Freyr ba om kapasitet, fordi det da var nok kapasitet i transmisjonsnettet til å dekke behovene til nytt forbruk i transmisjons- og underliggende nett. Statnett mener at det ville utgjort et brudd på NEM § 4-6 dersom Statnett hadde opprettholdt reservasjonen til Freyr til tross for at det ikke er fremgang i deres prosjekt, fordi Freyr da vil utgjøre en markedsbarriere for andre aktører.

⁸ [RME 202308686-2](#), RMEs anbefaling til forskriftsendringer for mer effektiv tilknytning til strømnettet og bedre utnyttelse av dagens nettkapasitet, 15. september 2023

⁹ [Høring](#), Forslag til endringer i forskrift om nettregulering og energimarkedet (modenhetsvurderinger mv.), Energidepartementet, 7. mai 2024

Videre understreker Statnett at deres praksis for kansellering av reservert kapasitet ikke er ny, og at denne var omtalt på Statnetts nettsider da Freyr ba om nettilknytning.

Statnett mener at en reservasjon av kapasitet ikke gir kunden en evigvarende rett på kapasitet, og at reservasjonen må forstås i lys av konteksten – herunder at reservasjonen er gitt på bakgrunn av et konkret behov hos kunden. Dersom kundens behov faller bort, må også reservasjonen kunne trekkes tilbake. Videre mener Statnett at en avtale om reservasjon av kapasitet uansett må sees i lys av bakgrunnsretten, her aktualisert i Statnetts ansvar for å hindre markedsbarrierer etter NEM § 4-6 og til å ivareta formålet med energiloven etter formålsbestemmelsen i energiloven § 1-2.

Statnett har vurdert det slik at kundens behov ikke lenger er til stede, fordi fremdriften i Freyr sitt prosjekt har stoppet på ubestemt tid. Statnett fremhever at Freyr, slik Statnett forstår det, har belaget gjenopptakelse av prosjektet og dets videre fremdrift på at staten bedrer rammebetingelsene for prosjektet i form av økte subsidier.

Statnett er enig med Freyr i at terskelen for å trekke tilbake reservert kapasitet er høy, spesielt hvis kunden har foretatt investeringer i prosjektet som vil kunne gå tapt. Statnett fremhever at det imidlertid ikke er kanselleringen av reservasjonen som vil gjøre at Freyrs investeringer ikke kan utnyttes som planlagt, men Freyrs egen vurdering om at prosjektet ikke er bedriftsøkonomisk lønnsomt i Norge uten bedre subsidieordninger og/eller at det er mer lønnsomt et annet sted.

Statnett anfører at det å kansellere en reservasjon av kapasitet heller ikke utgjør et brudd på tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4 og NEM § 3-2. Statnett mener at adgangen til å reservere kapasitet – og dermed også til å trekke tilbake eventuell reservert kapasitet – uansett ikke er regulert av tilknytningsplikten.

5 RMEs foreløpige vurdering

Vi vurderer saken i lys av energiloven med tilhørende forskrifter.

Slik RME ser det, er det overordnede spørsmålet i saken om Statnett brøt forskrift om nettregulering og energimarkedet (NEM) § 4-6 første ledd da de opphevet Svabo sin reservasjon av kapasitet i transmisjonsnettets med virkning for Freyr. Det er i denne forbindelse sentralt å vurdere om Freyrs rett til reservasjon er bortfalt, slik at Statnett kunne omdisponere den reserverte kapasiteten til andre.

Før vi tar stilling til dette spørsmålet, redegjør vi for hjemmelsspørsmålet og hva som ligger i nettselskapets plikt til å sørge for markedsadgang etter NEM § 4-6 første ledd.

5.1 Om legalitetsprinsippet

Freyr har anført at Statnett ikke har hjemmel i lov eller forskrift til å trekke tilbake reservert kapasitet. Videre mener Freyr at et inngrep av slik art som oppheving av en reservasjon krever hjemmel i lov og at NEM § 4-6, som Statnett har påberopt seg, ikke oppfyller klarhetskravene i legalitetsprinsippet og derfor ikke kan brukes til å kansellere Freyr sin reservasjon.

RME mener det ikke er grunnlag til å ta Freyrs anførsler om hjemmelskrav og legalitetsprinsippet til følge.

Legalitetsprinsippet er nedfelt i Grunnloven § 113. Av bestemmelsen følger det at «[m]yndighetenes inngrep overfor den enkelte må ha grunnlag i lov».

Pliktsubjektet etter bestemmelsen er «myndighetene» (nynorsk: «styresmaktene»). Kjernen i dette begrepet er den utøvende makt ved regjeringen og forvaltningen.

Slik RME ser det, utøver ikke konsesjonærer som netteier offentlig myndighet og faller derfor ikke inn under begrepet «myndighetene» i Grl. § 113. Det betyr at nettselskap som utgangspunkt ikke må ha hjemmel i lov for å kunne foreta disposisjoner overfor kunder i rollen som netteier.

RME viser videre til at energiloven med tilhørende forskrifter i hovedsak er en reguleringslov, ikke en hjemmelslov. Rettssubjektene henter altså sin autonomi fra andre rettsgrunnlag enn loven selv. For konsesjonærene vil dette typisk være eiendomsretten over eget strømnett. I reguleringslover, slik som på energilovens område, begrenses dermed råderetten til rettssubjektet med grunnlag i lov eller forskrift.

En uregulert monopolvirksomhet har mulighet for å utnytte markedet ved å holde høy pris, og ved å gjennomføre [prisdiskriminering](#). Dette er noe av bakgrunnen til at nettvirksomhet er strengt og omfattende regulert i norsk rett. Bestemmelsen om markedsadgang i NEM-forskriften § 4-6 er i så måte en sentral pliktbestemmelse som begrenser råderetten til konsesjonærene. De pålegges å sikre at alle som ønsker tilgang til nettet får det til objektive og ikke-diskriminerende vilkår.

RMEs foreløpige vurdering er at legalitetsprinsippet ikke får betydning for konsesjonærenes disposisjoner overfor kunder i forbindelse med tilknytnings- og reservasjonsforespørsler. Vi mener imidlertid at prinsippet har betydning for RME ved utøving av vår forvaltningsmyndighet. Dersom vi gjør inngrep i private parters rettsfære, må vi ha hjemmel i lov eller forskrift. Det er likevel slik at RME ved praktisering av regelverket, også ser hen til hvordan en regel virker med tanke på private parters interesser der de er berørt, jf. energiloven § 1-2.

Slik RME vurderer det, medfører dette at Statnetts beslutning om å oppheve en eksisterende reservasjon bare er ugyldig dersom den er i strid med forbud i energiloven med tilhørende forskrifter eller vedtak fattet av RME eller Energiklagenemnda.

5.2 Om nettselskapets plikt til å sørge for markedsadgang

Slik RME ser det, er NEM § 4-6 en pliktbestemmelse som pålegger nettselskap å sikre markedsadgangen. Videre kan nettselskap fastsette vilkår for reservasjon av nettkapasitet eller følge opp aktører i reservasjonskøen.

NEM § 4-6 første ledd lyder:

«Konsesjonærene skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester til ikke-diskriminerende og objektive punkttariffer og vilkår. Med punkttariffer forstås tariffer som er referert til kundens tilknytningspunkt til nettet, og som er uavhengig av avtaler om kjøp eller salg av kraft.»

Bestemmelsens ordlyd gir anvisning på at konsesjonærene plikter å sikre markedsadgangen for alle som ønsker nettilgang gjennom punkttariffer og vilkår.

Ordlyden stiller krav til at vilkår må være «objektive og ikke-diskriminerende». Utover dette har den enkelte konsesjonær relativt stort spillerom til å fastsette vilkårene for tilknytningsprosessen.

Slik RME ser det, er konsesjonærenes adgang til å stille vilkår ved siden av punkttariffene viktig for å sikre markedsadgangen for alle som ønsker tilgang til nettet. Gjennom vilkår kan konsesjonærene sette begrensninger og stille krav til aktører som ønsker tilknytning til nettet, og på den måten hindre markedsbARRIERER.

At NEM § 4-6 første ledd gjelder for håndtering av reservasjonsskøen er lagt til grunn av Energiklagenemnda i en tidligere sak.¹⁰ Nemnda uttalte at det «ikke [kan] være tvilsomt at bestemmelsen må anses å omfatte områdekonsesjonærens plikt til å organisere og håndtere en reservasjonsskø i de tilfellene hvor det ikke er ledig kapasitet til alle som etterspør netttjenester. Nemnda viser her til bestemmelsens ordlyd som klart slår fast at områdekonsesjonær «skal sørge for markedsadgang for alle som etterspør netttjenester» (vår understreking). RME kan ikke se at det skal stille seg annerledes for anleggskonsesjonærer.

RME viser i forlengelsen av dette til energilovens formål inntatt i energiloven § 1-2 hvor det fremgår at loven «skal sikre at [...] overføring [...] av energi foregår på en samfunnsmessig rasjonell måte». Slik RME ser det, vil det ikke være samfunnsmessig rasjonelt om en kunde legger beslag på nettkapasitet som andre kunder kan ha nytte av, uten at kapasiteten tas i bruk. Dette underbygger at NEM § 4-6 første ledd må forstås slik at nettselskapene må kunne forhindre markedsbARRIERER for å sørge for markedsadgang for alle. Dette gjelder spesielt i de områdene hvor nettkapasitet er et knapphetsgode. Det er tilfellet på Helgeland. Vi viser til Statnetts brev til RME av 6. september 2024 som viser at etterspørselen etter kapasitet i transmisjonsnettet er vesentlig høyere enn hva det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte. I brevet gir Statnett en oversikt over deres kapasitets- og tilknytningskø på Helgeland per 3. september 2024, spesifisert på transformatorstasjoner.

RME har også i forvaltningspraksis lagt til grunn at plikten til å «sørge for markedsadgang» etter NEM § 4-6 innebærer en plikt til å forhindre markedsbARRIERER. Vi har i flere saker sagt at nettselskapene skal gjøre tildelinger av ledig kapasitet tidsbegrenset og betinget av at kunden benytter seg av denne innen en nærmere fastsatt frist. Dette er nærmere omtalt i punkt 5.2.1 nedenfor. Bakgrunnen for dette er nettopp at nettselskapene har en plikt til å forhindre markedsbARRIERER.

RMEs vurdering av gjeldende rett er at NEM § 4-6 første ledd er en regulering som pålegger nettselskap å bl.a. fastsette vilkår for reservasjoner av nettkapasitet og å følge opp reservasjonsskøen. Dersom en kunde ikke oppfyller kriterier for å beholde en reservasjon må nettselskapet følge dette opp for å sikre markedsadgangen. Under visse omstendigheter kan nettselskapet oppheve en reservasjon dersom den utgjør en markedsbARRIERE for andre kunder. Dette behandles nærmere i punkt 5.3 nedenfor.

¹⁰ [Klagenemndas avgjørelse](#) avsnitt 149

5.2.1 Om markedsbarrierer og reserverasjoner

Slik RME ser det, har kapasiteten i et nettanlegg en absolutt grense og derfor vil nettselskapets forpliktelser overfor sine eksisterende kunder få betydning for øvrige kunders markedsadgang. Begrepet eksisterende kunder omfatter i denne sammenheng både tilknyttede kunder og kunder som nettselskapet har reservert kapasitet til, fordi den samme kapasiteten i praksis ikke kan gis ut til flere. Det er derfor summen av tilknyttede kunders historiske bruk av kapasitet og kapasitet som nettselskapet har reservert til fremtidige kunder, som må holdes opp mot total kapasitet i nettanlegget når nettselskapet vurderer om en tilknytning til nettet vil være driftsmessig forsvarlig. Det betyr at reserverasjoner som nettselskapet har gjort til en aktør kan utgjøre en markedsbarriere for andre aktører. Dette gjelder spesielt når samlet etterspørsel etter kapasitet overstiger den ledige kapasiteten i nettanlegget.

Utgangspunktet er at kapasitet skal tildeles etter prinsippet om først i tid best i rett. En reserverasjon av kapasitet vil i seg selv utgjøre en markedsbarriere for aktører når kapasitet skal tildeles etter dette prinsippet. Dersom det ikke knyttes betingelser til en reserverasjon med hensyn til f.eks. varighet eller framdrift, vil reserverasjonen bli et hinder for andre, modne kunder som kommer bak i køen og ønsker tilknytning til nettet.

På bakgrunn av dette har RME i vår praksis lagt til grunn at reserverasjoner av kapasitet skal være tidsbegrenset og knyttet opp mot aktørens plan for å ta kapasiteten i bruk.¹¹ Grunnen til at RME i sin tid tillot reserverasjoner var for å ivareta aktørenes behov for forutsigbarhet, slik at aktørene kunne fatte investeringsbeslutning for sitt prosjekt i visshet om at de ville få den nettkapasiteten de hadde behov for.

Slik RME ser det gir ikke en reserverasjon av kapasitet noen en absolutt rett på kapasitet. RME mener for øvrig at gjeldende rett for tildeling av kapasitet og køordning er godt beskrevet i utredningen *Nett i tide*.¹²

RME mener at det er viktig at nettselskapene stiller vilkår for tilgang til nettet og reservering av nettkapasitet, herunder at reserverasjoner blant annet gjøres tidsbegrenset, jf. NEM-forskriften § 4-6. Nettselskapet må også følge opp reserverasjonskøen og omdisponere reservert kapasitet dersom kunden ikke oppfyller kriteriene for å stå i kø. Hvis nettselskapet oppdager en ubetinget reserverasjon må de gjøre tiltak for å sikre markedsadgangen, jf. NEM § 4-6 første ledd.

5.2.2 Om betydningen av RMEs anbefaling til Energidepartementet

Freyr har anført at å gjøre en eksisterende reserverasjon tidsbegrenset etter at reserverasjonen er gitt innebærer å stille nye vilkår til en eksisterende avtale, noe Freyr mener at Statnett ikke har rettsgrunnlag til, verken etter energiregelverket eller avtalerettslig. Freyr mener at RMEs anbefaling til Energidepartementet om innføring av modenheitsvurderinger – som nå

¹¹ Se bl.a. NVEs [vedtak](#) av 24. juni 2013 (201301315-7) og [omgjøringsvedtak](#) av 4. februar 2014 (201301315-12), og RMEs [vedtak](#) av 9. november 2020 (201915016-6).

¹² [NOU 2022: 6 Nett i tide – om utvikling av strømmettet](#), kapittel 7.2.5 på s. 102

har vært på høring – viser at det ikke er hjemmelsgrunnlag for å trekke tilbake kapasitet etter gjeldende regelverk og at dette i så fall må reguleres i avtale mellom nettselskapet og kunden.¹³ RME er ikke enig i dette. Som vist til ovenfor er det adgang til dette. RME har også tidligere stilt krav om at reserverasjoner skal gjøres tidsbegrenset og at reserverasjonen skal være knyttet opp mot kundens plan for å ta kapasiteten i bruk. Kravet i gjeldende rett om at kunden må ha et reelt behov for å reservere nettkapasitet og til fremdrift for å beholde reserverasjonen er nærmere beskrevet i punkt 2.3.4 i dokumentet. Det RME har foreslått, er å tydeliggjøre plikten til å gjøre reserverasjoner tidsbegrenset og å kodifisere plikten til å oppheve reservert kapasitet ved manglende fremdrift. Plikten til helt eller delvis å oppheve en reserverasjon er i forslaget som er sendt på høring knyttet opp mot aktørenes framdrift, slik det er i RMEs praksis etter NEM § 4-6 (og etter energilovforskriften § 4-4 bokstav d tidligere).

5.2.3 Plikten til å sørge for markedsadgang gjelder til enhver tid

Slik RME ser det, må nettselskapene overholde plikten til å sørge for markedsadgang etter NEM § 4-6 første ledd til enhver tid. I lys av at nettet og samfunnet er i stadig utvikling og nye utfordringer oppstår må nettselskapene, for å sikre markedsdagen, nødvendigvis kunne endre eller oppstille nye vilkår for reserverasjoner underveis. At nettselskapet stiller vilkår og endrer vilkår er for øvrig også naturlig i lys av at nettselskap eier nettet. Det innebærer at et nettselskap under visse omstendigheter kan endre vilkår for å opprettholde en reserverasjon. Det medfører også at varigheten på en tidsbegrenset reserverasjon kan forlenges for å sikre markedsadgangen til den som har reservert kapasitet.¹⁴ Det må imidlertid være saklig begrunnelse for endring av vilkår knyttet til reservering av nettkapasitet som viser at endringen er nødvendig for å sikre markedsadgangen. Det samme gjelder for tilpasninger av reserverasjoner basert på kundens fremdrift.

RMEs foreløpige vurdering er at både Svabo og Statnett kan stille nye vilkår om framdrift og andre modenheitskriterium overfor Freyr. For RME fremstår vilkårene nødvendig for å hindre markedsbarrierer, jf. NEM § 4-6 første ledd.

5.2.4 NEM § 4-6 om markedsadgang kan ikke fravikes ved avtale

Freyr har vist til at RME i vår anbefaling til Energidepartementet om regulering av en plikt til å forestå modenheitsvurderinger, har uttalt at vi har «forutsatt av nettselskapene gjør reserverasjon av nettkapasitet tidsbegrenset, og at nettselskapene gjennom sine avtaler setter seg i stand til å trekke tilbake hele eller deler av den reserverte kapasiteten hvis kunden ikke har en realistisk plan for å ta den reserverte kapasiteten i bruk, eller bare har en realistisk plan for å ta i bruk deler av den reserverte kapasiteten».

¹³ [RME 202308686-2](#), RMEs anbefaling til forskriftsendringer for mer effektiv tilknytning til strømmettet og bedre utnyttelse av dagens nettkapasitet, 15. september 2023 og [Høring](#), Forslag til endringer i forskrift om nettregulering og energimarkedet (modenheitsvurderinger mv.), Energidepartementet, 7. mai 2024

¹⁴ En slik adgang til tilpasning av gitte reserverasjoner er bl.a. omtalt i RMEs [anbefaling til Energidepartementet](#) av 15. september 2023 nederst på s. 18.

RME mener at dette ikke kan forstås slik at det bare er anledning til å oppheve en reservasjon etter gjeldende regelverk hvis det eksplisitt fremgår av avtalen mellom nettselskapet og kunden. Rettsgrunnlaget etter gjeldende regelverk er NEM § 4-6, men vi mener det er fordelaktig om kravet til framdrift i tillegg blir synliggjort og konkretisert gjennom avtale.

RME understreker at NEM § 4-6 ikke kan fravikes ved avtale. Med andre ord kan ikke nettselskapene avtale seg bort fra plikten til å sørge for markedsadgang for alle som etterspør nettjenester i avtaler med enkeltkunder. En slik avtale vil i seg selv være en markedsbarriere for andre kunder. Det betyr at dersom en reservasjon av kapasitet ikke er gjort tidsbegrenset, eller dersom reservasjonen er gitt en vesentlig lenger varighet enn kundens plan for å ta kapasiteten i bruk tilsier, vil dette kunne være i strid med NEM § 4-6.

Av innsendt informasjon i denne saken fremgår det at Freyrs reservasjon ikke er betinget med hensyn til varighet eller modenheitskriterier. Slik RME vurderer det er ikke dette i seg selv nok til at Freyr skal beholde reservasjonen, jf. NEM § 4-6. Det sentrale er om Freyr oppfyller vilkårene til Svabo for å beholde reservasjonen og plassen i køen.

5.3 Hadde Statnett rett til å oppheve kundens reserverte kapasitet

Slik RME ser det, er det sentrale spørsmålet i denne saken om Freyrs reservasjon er bortfalt, slik at Statnett kunne omdisponere den reserverte kapasiteten til andre. Dette beror på hvorvidt Freyr oppfylte kriteriene for å beholde plassen i køen til Svabo.

Vi forstår at Svabo har basert sin modenheitsvurdering og vurderingen av framdriften til Freyr på evalueringsmodellen inntatt i brev fra Linea til Svabo av 6. september 2023.

Modenheitskriteriene baserer seg på bestep praksis og er beskrevet på følgende måte:

Tema	Modenheitskriterium
Fremdriftsplan Kundens egen milepælsplan frem til ferdigstilt tilknytning og mulig idriftsettelse	Detaljert fremdriftsplan for kunden for alle faser av prosjektet med <u>kvartalsvis</u> oppløsning for kunden frem til byggestart, avhengig av varighet og effektbehov. Dette bør være definert for prosjektets oppstart, offentlige tillatelser, privatrettslige avtaler, finansiering, prosjektering, investeringsbeslutning, idriftsettelsestidspunkt (spenningssetting), samt ferdigstilling av prosjekt.

Spørsmålet RME må ta stilling til er om Freyr la frem en detaljert fremdriftsplan, en såkalt milepælsplan, som tilfredsstilte det oppstilte modenheitskriterium for fremdriftsplan.

Vår vurdering knytter seg til de opplysninger som forelå da Svabo den 30. november 2024 konkluderte med at Freyr «*på nåværende tidspunkt ikke tilfredsstiller modenheitskravene på en slik måte at de kan opprettholde sine reserverte kapasiteter på [redacted] MW som forsyning fra T 17*

til Sentraltomta». Dette er fordi det var de opplysningene avgjørelsen om å oppheve Freyr sin reservasjon ble truffet på grunnlag av.

I punkt 5.3.1 nedenfor gir RME en oversikt over den informasjonen som Freyr har gitt til markedet. Videre gir RME i punkt 5.3.2 en sammenstilling av informasjonen Freyr gav til Svabo som deretter ble formidlet til Linea og Statnett, og informasjonen som Freyr senere gav til Statnett. RMEs vurdering av om Statnett kunne oppheve reservasjonen av kapasitet til Svabo med virkning for Freyr følger deretter i punkt 5.3.3.

5.3.1 Freyr sine kommuniserte planer til markedet

Basert på sakens dokumenter, kan ikke RME se at Freyr har kommunisert noe annet til nettselskapene enn de har kommunisert til markedet for øvrig. Når det gjelder Freyr sin egen kommunikasjon til markedet, fremhever RME følgende, som vi oppfatter gir et dekkende bilde av prosjektets utvikling og fremdrift:

I årsrapporten for 2022¹⁵ skriver Freyr at de fattet investeringsbeslutning for fabrikken i juni 2022 og at de første grunnarbeidene og fundamentstrukturene er ferdigstilt. Videre skriver Freyr at de regner med at investeringskostnaden vil overstige 1,7 milliarder dollar, at de bl.a. er avhengig av å skaffe finansiering og at ferdigstillelse av fabrikken er forventet 18 til 24 måneder etter at finansieringen er på plass.

I årsrapporten for 2023¹⁶ skriver Freyr at de i 2023, etter å ha ferdigstilt byggingen av den første fabrikkbygningen, sikret og isolert den, satt arbeidet med fabrikken på vent. Videre sier Freyr at de vil minimalisere utgiftene til fabrikken i 2024 og at de vil «*continue to work with stakeholders in Norway and Europe to develop an appropriate policy solution to better compete with incentives under the IRA.*»¹⁷

I kvartalsrapporten for første kvartal 2024¹⁸ skriver Freyr at de vil minimere beløpene de bruker på fabrikken, fordi de heller vil prioritere å bruke sine likvide midler til å «*scale-up efforts at the CQP and focusing spending on development of Giga America*». Og videre at «*[a]dditional spending on Giga Arctic is pending continuing technology development and a competitive Norwegian regulatory response to the IRA.*» Formuleringene gjentas i rapporten for andre kvartal 2024.¹⁹

RME nevner for ordens skyld at Freyr har uttalt til media at «*[m]ed mindre norske myndigheter legger store støttebeløp på bordet, finnes det ikke tilgjengelig finansiering for å fullføre denne typen fabrikk i dag*»²⁰ og at de vil «*konsentrere [seg] om prosjektet i Georgia [USA] som den første gigafabrikken til Freyr*».²¹

¹⁵ Freyr Battery, [Annual report \[...\] for the fiscal year ended December 31, 2022](#), part 1, Item 1 på s. 2 til 3

¹⁶ Freyr Battery, [Annual report \[...\] for the fiscal year ended December 31, 2023](#) part 1, Item 1 på s. 3

¹⁷ IRA er «the U.S. Inflation Reduction Act of 2022», jf. årsrapporten, part 1, Item 1 på s. 1

¹⁸ Freyr Battery, [Quarterly report \[...\] for the quarterly period ended March 31, 2024](#) s. 14

¹⁹ Freyr Battery, [Quarterly report \[...\] for the quarterly period ended June 30, 2024](#) s. 14 og 15

²⁰ NRK, [Har brukt 2,8 milliarder på fabrikk – sjefen aner ikke om det blir produksjon](#), 16. november 2023.

²¹ NRK, [Freyr kutter kraftig i batterisatsingen i Mo i Rana](#), 9. november 2023.

Den 30. november 2023 sendte Svabo sin konklusjon til Linea om at Freyr ikke tilfredsstiller modenhetskravene på en slik måte at de kan opprettholde sine reserverasjoner.

Freyr sendte et eget brev til Statnett den 3. januar 2024 hvor de hadde «skissert en tidslinje som viser hvilke investeringer som er gjort og fremdrift i prosjektgjennomføringen, samt en tentativ tidslinje for videre prosjektløp». Denne så slik ut:

5.3.3 Oppfyller Freyr kriteriene for å beholde reserverasjonen i køen til Svabo?

Statnett har i denne saken lagt frem dokumentasjon som viser at tilknytning av Freyr var driftsmessig forsvarlig i transmisjonsnettet allerede i mai 2020. RME viser til Statnetts brev til Linea og MIP av 25. mai 2020, og kundeoversiktene for Svabo sitt nett per februar 2022, desember 2022 og mai 2023 som viser at Freyr stod først i tilknytningsskøen hos Svabo. Investeringene som var nødvendig for å tilknytte Freyr, ny transformator (T17), stod ferdig i 2022. Statnett kan derfor i utgangspunktet ikke nekte Freyr å tilknytte seg, gitt at Freyr har betalingsevne og -vilje til å betale eventuelle anleggsbidrag. Freyr har, slik RME forstår det, betalt et anleggsbidrag for investeringen i T17 for den kapasiteten Freyr allerede er tilknyttet med. Hvorvidt kapasitet til Freyr sin nye fabrikk ville utløst et nytt anleggsbidrag i Svabo sitt nett, ser RME ikke behov for å gå nærmere inn på. Statnett har bekreftet at det

var driftsmessig forsvarlig i transmisjonsnettet å tillate nettilknytning av fabrikk, slik at det uansett ikke var aktuelt med anleggsbidrag i transmisjonsnettet.

Slik RME ser det, er det imidlertid Freyr som ikke har vært klare til å ta i bruk kapasiteten som Svabo bestilte på deres vegne og som Statnett på bakgrunn av Svabos bestilling har reservert til Freyr. RME viser til fremlagt dokumentasjon i saken, herunder Freyr sine fremdriftsplaner, og til informasjonen som Freyr har gitt til markedet. Freyr sin fremdriftsplan legger opp til at virksomheten i fabrikk vil skaleres opp på et ubestemt tidspunkt i fremtiden, etter at rammebetingelsene er blitt bedre. Videre mener RME at fordi det er en nødvendig forutsetning for å gjenoppta prosjektet i sin planlagte form at rammebetingelsene endres, er Freyr avhengig av forhold som er utenfor deres kontroll for å sikre fremdrift. Virkningen blir at fremdriftsplanen derfor mangler realitet. Vår vurdering er at Freyr derfor ikke oppfyller kriteriene for modenhet i evalueringsmodellen som Svabo brukte den 30. november 2023, fordi Freyr ikke hadde en detaljert milepælsplan for investeringsbeslutning, idriftsettelsestidspunkt (spenningssetting), samt ferdigstilling av prosjekt. Vi nevner for ordens skyld at den tentative tidslinjen for videre prosjektløp som Freyr sendte til Statnett den 3. januar 2024 er vag og, slik RME vurderer det, mye mindre forpliktende enn den fremdriftsplanen som Svabo har lagt til grunn.

Ut fra foreliggende informasjon i saken har ikke Freyr en betinget reservasjon. RME kan imidlertid ikke se at det kan bety at Freyr har en evigvarende rett på den reserverte kapasiteten, jf. punkt 5.2.1, 5.2.3 og 5.2.4 ovenfor.

Freyr har fattet en beslutning om å stoppe prosjektet i sin eksisterende form, ved at de har bestemt seg for å satse på en tilsvarende virksomhet i USA der rammevilkårene – slik Freyr vurderte det – er bedre. Forutsetningene som reservasjon av nettkapasitet bygger på, er etter RMEs mening dermed ikke lenger til stede.

RME har tidligere uttalt at kunder som er tilknyttet nettet ikke er gitt en absolutt rett på den kapasiteten som er tildelt dem gjennom nettavtalen.²³ Når tilknyttede kunder ikke har en absolutt rett på tildelt kapasitet, må det samme i alle fall gjelde for kunder som har fått kapasitet reservert til seg. Videre mener RME at innrettelseshensynet veier tyngre for kunder som er tilknyttet enn for kunder som har reservert kapasitet.

Det er imidlertid klart at innrettelseshensynet også gjør seg gjeldende for reserverasjoner, og at terskelen for å oppheve reserverasjoner av nettkapasitet vil være lavere der kunden ikke har innrettet seg. Slik RME ser det, vil terskelen for å oppheve en reservert kapasitet heve seg gradvis i takt med at kunden innretter seg. Freyr har utvilsomt foretatt betydelige investeringer i Mo i Rana og dermed innrettet seg etter reservasjonen. Det tilsier at det skal mye til å oppheve kapasitet reservert til Freyr. RME har vektlagt dette i vår vurdering, men vi har likevel kommet til at Statnett har rett til å oppheve den reserverte kapasiteten. Det er fordi Freyr har besluttet å stoppe prosjektet de ba om kapasitet til. RME fremhever at selv om vi hadde konkludert med at det i denne saken var tale om ett sammenhengende og pågående prosjekt, vil fremdriften være så vesentlig forsinket at det likevel hadde vært

²³ RME, [Svar på tolkningsanmodning om markedsadgang og kapasitetsutnyttelse i nettet](#), 8. november 2023

riktig å trekke tilbake den reserverte kapasiteten. Vi viser i den forbindelse til RMEs omtale av de nye opplysningene Freyr har sendt inn i punkt 5.3.4 nedenfor.

RME understreker at den samlede etterspørselen etter kapasitet i Statnett sitt eksisterende nettanlegg i det relevante området er vesentlig større enn hva det er driftsmessig forsvarlig å tilknytte. Statnett har lagt frem dokumentasjon på dette i form av en oversikt over sin kapasitets- og tilknytningskø på Helgeland per 3. september 2024, spesifisert på transformatorstasjoner. Dersom ubrukt kapasitet i et tilfelle av knapphet forblir stående uutnyttet, vil ikke Statnett sørge for markedsadgang i tilstrekkelig grad. Overført til denne saken, betyr det at å opprettholde reservasjonen av kapasitet til Freyr vil utgjøre en markedsbarriere for andre aktører.

Det er RMEs vurdering at Freyr sin reservasjon har bortfalt som følge av at de ikke oppfylte kriteriene for modenhet. Konsekvensen av dette er at kapasiteten fristilles, slik at Statnett kan omdisponere kapasiteten til andre aktører. RME mener videre at å opprettholde Freyrs reservasjon av nettkapasitet ville utgjort en ulovlig markedsbarriere, i strid med NEM § 4-6 første ledd. RME mener derfor at det var riktig av Statnett å oppheve reservasjonen av kapasitet i transmisjonsnettet for å «sørge for markedsadgang» for andre aktører.

Vi bemerker at eventuelle erstatningsrettslige spørsmål som følge av et eventuelt brudd på avtalen om reservasjon mellom Statnett og Freyr faller utenfor RMEs ansvarsområde.

RMEs foreløpige konklusjon er at Statnett hadde rett til å oppheve Svabo sin reservasjon av nettkapasitet etter NEM § 4-6 første ledd.

5.3.4 Om betydningen av nye opplysninger knyttet til modenhet og fremdrift

Som nevnt innledningsvis under punkt 5.3 overfor har RME i vår vurdering basert oss på de opplysninger som forelå da Svabo den 30. november 2024 konkluderte med at Freyr «på nåværende tidspunkt ikke tilfredsstiller modenhetskravene på en slik måte at de kan opprettholde sine reservasjoner på [redacted] MW som forsyning fra T 17 til Sentraltomta». Dette er fordi det var de opplysningene avgjørelsen om å oppheve Freyr sin reservasjon ble truffet på grunnlag av.

RME har likevel gjennomgått opplysninger fra Freyr i brev til RME av 18. september 2024 knyttet til deres planer for bruk av fabrikken og nye opplysninger om Freyrs modenhet. RME forstår det videre slik at disse opplysningene knyttet til modenhet ikke var kommunisert til Svabo på tidspunktet vurderingen av modenhet ble tatt og ei heller Statnett før reservasjonen ble opphevet. Vi mener derfor samlet sett at disse opplysningene har begrenset betydning for saken.

RME kan uansett ikke se at opplysningene som Freyr har gitt til RME etter at saken ble bragt inn for oss er av en slik art de viser at Freyr har konkrete planer. Tvert imot underbygger de nye opplysningene at det er stor usikkerhet i prosjektet og tilsier at Freyrs prosjekt ikke er tilstrekkelig modent. RME gjengir følgende utdrag fra brevet Freyr sendte til RME den 18. september 2024 (våre understrekninger):

«På grunn av endringer i markedene for battericeller og rammebetingelsene for batteriproduksjon de siste to årene, har FREYR endret planene for storskala produksjon i Giga Arctic-fabrikken i Mo i Rana. [...]

FREYR har derfor satt videre industrialisering av storskala battericelleproduksjon ved bruk av den banebrytende 24M-teknologien på midlertidig pause, men går tilbake til tegnebrettet for videre utvikling mot en konkurransedyktig løsning. Investeringene i denne delen av FREYRs verdikjede er, som tidligere kommunisert, vesentlig redusert inntil videre. Dette får også direkte konsekvenser for Mo i Rana der antall ansatte nå vil bli betydelig redusert særskilt knyttet til battericelleproduksjon.

I stedet fokuserer FREYR nå på

[REDACTED] Dette vil

kunne gi nye aktiviteter og gode inntekter for Freyr.

FREYR har i dag pågående prosesser med partnere og kunder om etablering av

[REDACTED] Denne produksjonen kan starte i Giga Arctic allerede i løpet av 2025-2026, avhengig av når investeringsbeslutning fattes.

Samtidig som [REDACTED] startes opp og kommer i normal drift i Giga Arctic, kan FREYR i tillegg [REDACTED]. Ledetiden for

[REDACTED] er ventet å være fra ett til to år fra investeringsbeslutning, mens en [REDACTED] har en ventet ledetid på to til tre år fra investeringsbeslutning.»

6 Kraftsensitiv informasjon

Vi minner om at kraftsensitiv informasjon som sendes via e-post må passordbeskyttes eller ha en annen form for beskyttelse. Passord kan gis til saksbehandler per telefon. Husk også å merke kraftsensitiv informasjon i henhold til bestemmelsene i kraftberedskapsforskriften.

7 Har dere spørsmål?

Send e-post til rme@nve.no hvis dere har spørsmål. Husk å oppgi saksnummer i emnefeltet.

Med hilsen

Jon Erik Ur Gjerde
Førstekonsulent

Godkjent av Tore Langset
Direktør

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

STATNETT SF

FREYR BATTERY NORWAY AS

Kopimottakerliste: